

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „СВЕТОВНО СТОПАНСТВО И МЕЖДУНАРОДНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ“

НАУЧНА ОБЛАСТ: 3. Социални, стопански и правни науки

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 3.8. Икономика

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: Световно стопанство и международни икономически отношения

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: Доктор

НИВО ПО НКР: Ниво 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: Доктор по икономика

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / задочна / самостоятелна

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / самостоятелна - 3 години, задочна - 4 години

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Докторската програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“ стъпва върху дългогодишните традиции на Института в подготовката на докторанти и специалисти в областта на международната икономика и глобалните икономически процеси, като същевременно отразява най-новите тенденции и предизвикателства в развитието на световното стопанство.

Съвременната международна икономическа среда се характеризира с дълбоки структурни промени и противоречия – едновременно с напредъка на технологичната и дигиталната трансформация се засилват процесите на фрагментация, протекционизъм и геоикономическо напрежение, които поставят под въпрос устойчивостта на глобализацията. В центъра на тези процеси стоят предизвикателства като енергийната и зелената трансформация, преходът към кръгова и нисковъглеродна икономика, динамиката на глобалните вериги за стойност, трансформацията на международните финанси и капиталовите потоци в условията на нова монетарна и регулаторна среда, асиметричното възстановяване след пандемията, както и растящата роля на иновациите, изкуствения интелект и данните като стратегически ресурс.

В този контекст международните икономически отношения представляват висококонкурентна и комплексна сфера, където взаимодействат търговски, финансови, технологични и политически фактори.

Програмата подготвя докторанти, които да изследват и интерпретират съвременните международни икономически процеси чрез критичен и системен подход, овладявайки както класическите и новите теории, така и съвременните методологични инструменти за анализ.

2. ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Главната цел е подготовката на висококвалифицирани икономисти и учени в областта на международните икономически отношения и световното стопанство, способни да се реализират като водещи експерти в държавната администрация, международни организации, изследователски институти, корпорации и университети.

Обучението цели развитие на способността за провеждане на самостоятелни и оригинални научни изследвания с приносен характер, използващи интердисциплинарни подходи и съвременни аналитични методи. Сред **специфичните цели на програмата** са овладяване на знания за глобалната икономическа система, международната търговия, инвестициите и финансите; разбиране на взаимодействието между националните икономики и международните институции; оценка на глобални рискове и разработване на стратегии за устойчиво развитие.

3. СЪДЪРЖАНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

Докторската програма е интегрирана изследователска среда, в която докторантите се включват активно в текущите научни проекти на Института и секция „Международна икономика“. Тя съчетава класическите направления на международната икономика с новите парадигми на устойчивост, цифрова трансформация и глобална сигурност. Докторантите придобиват способност да анализират и прогнозират развитието на глобалните пазари, да оценяват ефектите от зелената трансформация и климатичните политики, както и да изследват международната конкурентоспособност и финансовата устойчивост.

Структурата на обучението включва три основни модула:

- Модул 1 – *Индивидуално специализирано обучение*: самостоятелна подготовка и полагане на изпити по „Микроикономика“, „Макроикономика“ и по специалността.
- Модул 2 – *Общо специализирано обучение*: два избираеми специализирани докторантски лекционни курса. Институтът предлага 4 специализирани курса по „Методология на научните изследвания“, „Приложна статистика“, „Зелена и кръгова икономика“ и „Разработване, управление и отчитане на научноизследователски проекти“.

- Модул 3 – *Общо академично обучение*: два курса и полагане на изпити по „Информационни технологии“ и „Чужд език“ за академични цели.

4. УСВОЕНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

Завършилите докторската програма по „Световно стопанство и международни икономически отношения“ притежават ***систематизирани, задълбочени и критически осмислени знания*** в областта на международната икономика и глобалното развитие. Те овладяват методологията и теоретичните подходи на съвременната икономическа наука, включително класически и неокласически теории за международната търговия, модели на икономическа интеграция, институционална икономика и теория на глобализацията.

Докторантите придобиват знания на високо академично равнище относно механизмите на функциониране на световното стопанство, международните финансови пазари и глобалните вериги на стойността, както и относно регулаторните и институционалните рамки на международните икономически отношения – Световната търговска организация, Международния валутен фонд, Световната банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, както и политиките и правните механизми на Европейския съюз и Организацията на обединените нации.

Освен това те развиват разбиране за взаимодействието между икономика, технологии и устойчивост, включително познания за зелената и кръговата икономика, устойчивото финансиране и регулациите в областта на дигитализацията и изкуствения интелект. Притежават способност да разширяват и трансформират съществуващи знания, като ги адаптират към новите реалности на дигиталната, енергийна и геоикономическа трансформация.

Докторантите, завършили програмата, демонстрират ***умения за разработване, адаптиране и прилагане на интердисциплинарна методология*** при изследването на международни икономически процеси. Те умеят да използват иконометрични, сравнителни, институционални и политико-икономически методи, както и съвременни аналитични инструменти за количествен и качествен анализ.

Завършилите докторската програма умеят също така да реализират критични и емпирични изследвания в областта на международната търговия, инвестиции, финанси и интеграционни политики, притежават способност да идентифицират и интерпретират сложни икономически зависимости, да разработват иновативни теоретични модели и приложни решения, както и да оценяват ефектите от глобални процеси върху националната икономика. Те владеят научноизследователската логика и аргументация, могат да използват академични бази данни, да прилагат референтни библиографски системи и да изготвят научни публикации, доклади и експертни оценки в съответствие с международните стандарти.

Докторантите в програмата демонстрират висока степен на ***академична и изследователска самостоятелност***. Те създават и интегрират нови знания чрез самостоятелно провеждане на изследвания и разширяват приложното поле на

икономическата теория в контекста на актуални глобални проблеми – климатични промени, дигитализация, енергийна сигурност и неравенства в развитието.

В процеса на обучението се придобиват способности за критична оценка и аргументирана интерпретация на резултати, както и готовност да се поема отговорност при формулиране на научни тези, изводи и препоръки към публични политики; умения да се адаптират изследователски подходи към динамиката на съвременния международен икономически процес и да се ръководят интердисциплинарни и международни екипи.

Завършилите програмата придобиват следните **компетентности**:

- капацитет за непрекъснато професионално и научно усъвършенстване, систематично придобиване и осмисляне на нови знания и методи;
- компетентност в академичното писане, публикационната активност и ориентацията в наукометрични и библиографски системи (Scopus, Web of Science и др.);
- съчетаване на аналитичните и методологични умения с умения за интерпретация на сложни икономически явления, включително чрез моделиране, сравнителен анализ и прогнозиране.

Докторантите демонстрират комуникативна и презентационна компетентност, способност за концептуализация и аргументиране на научни идеи и резултати пред академична и професионална аудитория. Умеят да работят ефективно в мултикултурна и интердисциплинарна среда, като сътрудничат в рамките на международни научни проекти и експертни мрежи.

Притежават езикова компетентност (английски и други чужди езици), която им позволява свободен обмен на научна информация, участие в международни конференции и публикуване в рецензирани издания.

Докторантите, завършили програмата, придобиват задълбочени **професионални компетентности**: разбират в дълбочина техниките за прилагане на научно и академично изследване в областта на международната икономика; притежават компетентна преценка при решаването на сложни икономически проблеми дори при непълни или противоречиви данни; умеят да систематизират идеи, да извеждат аргументирани изводи и да ги представят убедително пред специалисти и неспециалисти.

Докторантите също така притежават способност да продължават своите изследвания на по-високо теоретично равнище и да допринасят за развитието на нови идеи, икономически модели и приложни методи. Тяхната подготовка ги прави способни да участват в разработването на икономически политики, международни стратегии и иновационни решения, насочени към устойчиво и балансирано развитие.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите докторската програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“ могат да се реализират като изследователи и

преподаватели в академичната сфера, експерти и анализатори на икономическа политика и специалисти по икономически изследвания в държавната администрация, международни и европейски организации, финансови институции, корпоративни структури и неправителствени организации.